

CFLIMITS

DONT
LOOK
AWAY.nl

HANDLEIDING START HET GESPREK

Voor professionals van reisorganisaties

INTRODUCTIE

Deze handleiding is bedoeld voor professionals binnen reisorganisaties die een gesprek willen aangaan met een deelnemer in een groepsreis over vermoedens van seksueel misbruik van kinderen. Georganiseerde reizen moeten voor iedereen ontspannend en veilig zijn: voor reizigers, reisleiders en de lokale bevolking. Het kan zijn dat je als reisleider ongewoon gedrag opvalt bij iemand in het reisgezelschap, bijvoorbeeld wanneer iemand ongewone interesse heeft in kinderen op de bestemming, afspraken met hen maakt of sociale media contacten uitwisselt. Als er zorgen ontstaan over iemands gedrag, is het belangrijk om een gesprek aan te gaan om onrust te voorkomen en de veiligheid van iedereen te waarborgen, met name die van kinderen.

Deze handleiding geeft informatie over seksueel kindermisbruik in het buitenland en kan ondersteuning bieden in het aangaan van een gesprek met de persoon waarover zorgen bestaan.

Seksueel kindermisbruik/seksuele uitbuiting door Nederlanders in het buitenland

Seksueel kindermisbruik of uitbuiting van kinderen betreft kinderen tot 18 jaar oud. Hoewel de leeftijdsgrens waarop het wettelijk is toegestaan om seks te hebben per land verschilt, mogen kinderen in geen enkel geval worden aangezet tot seksuele activiteiten door het aanbieden van geld en goederen.

De gevolgen van seksuele uitbuiting en misbruik zijn enorm. Seksueel misbruik leidt tot grote emotionele en fysieke schade bij het kind. Naast lichamelijk en geestelijk geweld hebben slachtoffers ook een groot risico op ongewenste zwangerschap en soa's. Ook psychische gevolgen, zoals depressie, trauma's en een negatief zelfbeeld, hebben een grote impact op de ontwikkeling van een kind. Door seksueel misbruik van kinderen in het buitenland kan een systeem in stand worden gehouden waarin kinderen worden uitgebuit.

Voor de bescherming van minderjarigen is het belangrijk dat er vroegtijdig wordt ingegrepen indien er vermoedens of signalen zijn dat iemand zich schuldig maakt aan seksueel misbruik van minderjarigen. Het is mogelijk dat professionals binnen reisorganisaties te maken krijgen met signalen van seksueel kindermisbruik door iemand in een reisgezelschap. Het bespreekbaar maken van deze zorgen is vaak lastig. Toch kan het gesprek aangaan ervoor zorgen dat er afspraken worden gemaakt om een veilige situatie te creëren, en kan het ook een eerste stap zijn naar hulp.

Daarom heeft de preventielijn van Offlimits in samenwerking met Don't Look Away een handleiding geschreven met handvatten hoe je dit gesprek aan kunt gaan. Deze handleiding is gebaseerd op de handleiding Start het Gesprek die is ontwikkeld in samenwerking met Stop it Now Vlaanderen en steunt op de 'Onder 4 ogen methode' van Sensoa.

Offlimits

De preventielijn van Offlimits is een anonieme hulplijn die ondersteuning biedt aan iedereen die zich zorgen maakt over diens seksuele gevoelens of gedrag richting minderjarigen. Hieronder valt

---

ook seksueel misbruik van kinderen in het buitenland, bijvoorbeeld door fysiek af te reizen naar het buitenland, maar ook door actief deel te nemen aan livestreams. De preventielijn biedt informatie, advies en ondersteuning, en verwijst indien nodig door naar gespecialiseerde hulp.

Situaties en gedragingen

Tijdens een groepsreis kan het voorkomen dat een reisleider of andere groepsleden gedrag opmerkt bij een reisgenoot dat vragen oproept over de omgang met kinderen op de bestemming. Dit kan zich op verschillende manieren uiten, zoals:

- Een opvallend grote of aanhoudende interesse in kinderen, bijvoorbeeld door hen frequent op te zoeken, langdurig te observeren of gesprekken met hen aan te knopen zonder duidelijke aanleiding.
- Het actief benaderen van kinderen buiten de context van de groep, bijvoorbeeld op straat, op het strand, bij accommodaties of tijdens lokale activiteiten.
- Het maken van afspraken met kinderen, zoals het voorstellen om elkaar later opnieuw te ontmoeten, samen iets te ondernemen of elkaar 'toevallig' weer te zien.
- Het uitwisselen van contactgegevens met kinderen, bijvoorbeeld via sociale media, berichtenapps of door het vragen naar telefoonnummers.
- Het maken van foto's of video's van kinderen zonder duidelijke toestemming van de ouders/verzorgers of zonder dat dit past binnen het reisprogramma.
- Pogingen om alleen met kinderen te zijn.
- Seksueel getinte opmerkingen, grapjes of suggestieve opmerkingen over kinderen of herhaaldelijk spreken over het uiterlijk, lichaam of aantrekkelijkheid van kinderen.
- Het bagatelliseren van leeftijdsverschillen of het normaliseren van seksuele relaties met minderjarigen in bepaalde culturen.

Dergelijk gedrag hoeft niet automatisch te betekenen dat er sprake is van seksueel misbruik of strafbare intenties. Het kan echter wel een signaal zijn dat verdere aandacht vraagt. Het is belangrijk dat reisprofessionals deze signalen serieus nemen, hun observaties zorgvuldig vastleggen en – indien nodig – het gesprek aangaan met de deelnemer op een respectvolle en niet-beschuldigende manier. Het doel van het gesprek is niet om te beschuldigen, maar om:

- Grenzen duidelijk te stellen namens de reisorganisatie;
- Het welzijn en de veiligheid van kinderen te waarborgen;
- Duidelijk te maken welk gedrag binnen de groepsreis wel en niet acceptabel is.

OVERZICHT: HANDLEIDING START HET GESPREK

Stap 1: De voorbereiding

- Vertrouw je gevoel: je intuïtie heeft vaak gelijk
- Verdiep je in het onderwerp
- Concretiseer je zorgen en zet ze voor jezelf op papier
- Bespreek je zorgen met een collega
- Verdiep je in en volg het beleid van jouw organisatie

Stap 2: Het gesprek

- Kies een geschikte plaats en tijdstip
- Begin het gesprek
- Bespreek je zorgen op een open en niet-veroordelende manier
- Geef de persoon ruimte om te vertellen
- Vat samen wat jullie hebben besproken

Stap 3: Het vervolg

- Bespreek de bestaande gedragsnormen die binnen de reisorganisatie gelden
- Maak afspraken met elkaar
- Bespreek de mogelijkheden voor hulp met verwijzing naar Stop it Now
- Rond het gesprek goed af
- Probeer de situatie en veiligheid in te schatten
  - Bij concrete zorgen over de veiligheid van kinderen, volg dan het handelingsprotocol van Don't Look Away
- Indien het reisgezelschap op de hoogte is van de zorgen en onrust bestaat, geef dan een terugkoppeling over de gemaakte afspraken
- Geef een terugkoppeling aan de reisorganisatie
- Besteed aandacht aan zelfzorg: bespreek het gesprek na met een collega of met een medewerker van de preventielijn van Offlimits of Don't Look Away

---

STAP 1: DE VOORBEREIDING

Vertrouw je gevoel: je intuïtie heeft vaak gelijk

Als je vermoedens hebt en aanvoelt dat er iets niet oké is, ben je misschien geneigd dit gevoel te negeren. Bijvoorbeeld omdat je geen concrete aanwijzingen hebt. Het is belangrijk om op jouw gevoel te vertrouwen, omdat dit meestal een reactie is op iets wat je hebt gezien, wat je is opgevallen of wat je hebt gehoord. Jouw gevoel is geen bewijs dat er iets aan de hand is, maar wel belangrijk genoeg om serieus te nemen en te bespreken. Bekijk in de paragraaf 'Situaties en gedragingen' bij welke situaties je alert dient te zijn.

Verdiep je in het onderwerp

Voorafgaand aan een gesprek is het belangrijk om je te verdiepen in het onderwerp om zo goed mogelijk het gesprek in te gaan. Wat zijn de signalen van seksueel misbruik van kinderen in het buitenland? Welk gedrag is strafbaar en wat niet? Kijk voor meer informatie op de website van Offlimits (www.preventielijn.offlimits.nl) of bel met de preventielijn op 0800 2666 64 36.

Concretiseer je zorgen en zet ze voor jezelf op papier

Maak voor jezelf duidelijk waar je zorgen vandaan komen. Welke signalen heb je opgepikt? Wat heb je gezien en gehoord? Hebben deelnemers van de groepsreis signalen opgemerkt? En hoe verhouden deze zorgen zich tot wat je over het onderwerp hebt gelezen? Schrijf concreet voorbeelden op van jouw zorgen en op welke manier je deze zorgen zou willen delen met de persoon waar je bezorgd over bent. Door je zorgen voor jezelf op te schrijven of uit te spreken, kun je beter inschatten hoe de boodschap zal overkomen op de persoon.

Bespreek je zorgen met een collega

Bespreek jouw zorgen met een collega die jouw zorgen begrijpt. Het is fijn om je zorgen te kunnen delen en steun te krijgen bij de voorbereiding van een gesprek. Een collega kan bijvoorbeeld eerdere, vergelijkbare ervaringen delen en tips geven over hoe je het gesprek kan voeren.

Verdiep je in en volg het beleid van jouw organisatie

Het is van belang om je te verdiepen in het beleid en protocollen van jouw organisatie voor het omgaan met vermoedelijk seksueel misbruik van minderjarigen. Er kunnen bijvoorbeeld regels zijn over het wel of niet ingrijpen in bepaalde situaties, over geldende gedragsnormen binnen de organisatie en over een eventuele meldplicht.

STAP 2: GA HET GESPREK AAN

Kies een geschikte plaats en tijdstip

Denk na over waar je het gesprek wilt voeren. Kies een plek waar je rustig, op je gemak en veilig kan praten. Vraag of iemand bereid is om even met je te praten. Dit kan zo simpel zijn als: "Zullen we na het ontbijt even koffiedrinken?". Het kan helpen om je zorgen algemeen te benoemen, zodat zowel jij als de betreffende persoon zich verder kan voorbereiden op het gesprek.

Begin het gesprek

Bespreek je zorgen op een open en niet-veroordelende manier. Probeer goed na te denken over hoe je iets brengt en hoe het kan overkomen. Vraag jezelf af of het niet veroordelend klinkt. Praat vanuit jezelf in jouw rol als professional in de reisbranche. Vul geen gedachten van de ander in, en leg geen woorden in de mond. Zinnen kunnen altijd beginnen met: 'ik heb het gevoel dat', 'ik denk dat', 'ik heb opgemerkt dat'. Bespreek je zorgen en geef daarbij een aantal voorbeelden van de signalen die je eerder hebt opgeschreven. Als de persoon boos wordt of het gesprek afhoudt, rond het gesprek dan af. Stel een nieuwe afspraak voor, zodat de persoon het even kan laten bezinken.

Geef de persoon ruimte om te vertellen

Stimuleer de ander om zelf te vertellen door bijvoorbeeld te vragen: "Wat zijn jouw gedachten hierover? Hoe voelt het voor jou? Kun je me iets meer vertellen over wat er volgens jou is gebeurd?" Stel een aantal open vragen over hoe de ander de situatie ziet of hoe het voelt. Stel altijd vragen zonder aannames te doen of het gesprek te algemeen te maken. Het is belangrijk dat jouw vragen gaan over de zorgen die jij hebt. Geef de ander voldoende ruimte voor een reactie waarin de persoon diens eigen verhaal kwijt kan.

SPECIFIEKE VRAGEN OM TE STELLEN:

- Hoe is volgens jou deze situatie ontstaan? Kun je me vertellen hoe het gisteravond is gelopen?
- Hoe is het contact geweest met de kinderen? Wat maakt dat je alleen met het kind wilt afspreken? Wat denk jij dat hierin de grenzen zijn?
- Wat vind jij gepast contact met kinderen hier in het land? Wij als organisatie vinden... Kun je je daarin vinden?
- Uitleg richtlijnen reisorganisatie. Wat zijn jouw gedachten hierover?
- Hoe is dit voor jou om te horen? Wat zou je hier nu mee willen doen? Hoe zullen we nu verder gaan?
- Wat zou jou nu kunnen helpen om met deze situatie om te gaan? Hoe kan ik jou hierbij ondersteunen?
- Je mag zeker duidelijk maken dat bepaald gedrag niet kan, schadelijk is voor kinderen en volgens de wet strafbaar is. Erken de situatie, maar besef wel hoe schadelijk dit gedrag voor kinderen kan zijn.

Vat samen wat jullie hebben besproken

Vat samen wat jullie hebben besproken zodat het gesprek afgerond kan worden.

Do's	Don'ts
Problematiseer het gedrag, niet de persoon	Veroordeel de persoon niet
Geef voorbeelden van het gedrag waar je bezorgd over bent	Vul de antwoorden niet in voor de ander
Stel duidelijke en open vragen	Maak geen overhaaste beslissingen
Durf door te vragen	
Geef ruimte voor het verhaal van de persoon	
Geef ruimte aan emoties	

STAP 3: HET VERVOLG

Bespreek de bestaande gedragsnormen die binnen de reisorganisatie gelden en maak concrete afspraken

Het is voor iedereen in het reisgezelschap fijn als de reis ontspannen, soepel en voorspoedig verloopt. Het is daarom belangrijk om de gedragsnormen en verwachtingen te bespreken met de persoon.

MOGELIJKE AFSPRAKEN KUNNEN GAAN OVER:

- Hoe ga je mogelijke risicosituaties vermijden?
- Hoe ga je om met minderjarigen hier in het land? Wat zijn de grenzen in het contact?
- Hoe zorgen we dat iedereen zich veilig en prettig voelt?

Zorg dat de afspraken concreet zijn zodat het ook duidelijk is wanneer iemand zich hier niet aan houdt.

Bespreek de mogelijkheden voor hulp met verwijzing naar Offlimits

Mensen met seksueel gedrag en/of gevoelens richting minderjarigen ervaren vaak gevoelens van schaamte, angst en eenzaamheid. Ze worden geconfronteerd met een aanzienlijk stigma en hebben vaak het gevoel dat ze nergens terecht kunnen. Het kan daarom een groot verschil maken als ze hierover kunnen praten. Een persoon kan vervolgens worden doorverwezen naar passende ondersteuning en hulp, indien gewenst en nodig.

Als jullie tijdens het gesprek allebei van mening zijn dat de zorgen terecht zijn en de persoon aangeeft

---

een duidelijke hulpvraag te hebben, kun je een tijdelijk veiligheidsplan opstellen dat voldoet aan de geldende gedragsnormen en gemaakte afspraken. Je kunt ook de gegevens van de preventielijn van Offlimits geven, zodat de persoon rechtstreeks contact kan opnemen. Sommige mensen voelen zich misschien meer op hun gemak als ze anoniem kunnen praten. De preventielijn kan ook beoordelen wat voor soort hulp geschikt is en de persoon doorverwijzen naar passende en/of gespecialiseerde hulp.

Rond het gesprek goed af

Om het gesprek goed af te ronden raden we aan om altijd even na te vragen hoe de ander zich op dat moment voelt. Voorbeelden van geschikte afsluitende zinnen zijn: “Misschien heb je wat tijd nodig om over dit gesprek na te denken. Laat me weten als je er verder over wilt praten.” Of: “Zullen we morgen weer afspreken voor een kop koffie?” Dit geeft een persoon de ruimte om het gesprek te verwerken en stelt jou in staat om op een later moment opnieuw te informeren hoe het met de persoon gaat en of het lukt om zich aan de gemaakte afspraken kunnen houden.

Probeer de situatie en veiligheid in te schatten

Bij concrete zorgen over de veiligheid van kinderen in het buitenland heeft Don't Look Away een uitgebreid handelingsprotocol opgesteld.

VOORBEELDEN CONCRETE ZORGEN

(zie www.dontlookaway.nl):

- Een volwassene raakt een kind ongepast aan in het zwembad, op het strand, in een restaurant, bar, club, hotel, of op een andere plek.
- Een volwassene raakt een kind intiem aan en zondert zich af met een kind in een hotelkamer of een (privé) appartement.
- Een kind danst (half)naakt voor mensen.
- Iemand biedt een kind aan voor seks.
- Iemand zoekt seksuele diensten van een kind.
- Een hotel of organisatie laat kindermisbruik toe op het terrein of via andere bedrijven.
- Een volwassene praat over seksuele ervaringen met een kind.
- Een volwassene maakt veel foto's van kinderen, vooral op het strand en bij het zwembad.
- Een volwassene laat een kind afbeeldingen van seksueel misbruik zien.

Geef een terugkoppeling aan de reisorganisatie

Bespreek hoe het gesprek is verlopen met jouw reisorganisatie.

Geef een terugkoppeling aan reisgezelschap (indien nodig)

Het is goed mogelijk dat andere leden van het reisgezelschap dezelfde zorgen als jij hebben en dat er daarom onrust is ontstaan binnen de groep. Het is in dat geval belangrijk om ook met het reisgezelschap het gesprek aan te gaan en kort te de gemaakte afspraken te benoemen om de rust te herstellen. Ga niet in op wat er allemaal is gebeurd of wat er nog gaat gebeuren. Speculeren leidt tot onrust en geruchten. Geef aan bij wie mensen met hun vragen terecht kunnen of als zij andere informatie hebben.

Besteed aandacht aan zelfzorg: bespreek het gesprek na met een collega of met een medewerker van Offlimits of Don't Look Away.

Het is belangrijk om goed voor jezelf te zorgen. Ook voor jou was dit mogelijk een lastig gesprek. Je maakt je immers zorgen. Praat met iemand, bijvoorbeeld een collega, over hoe het gesprek is gegaan en hoe jij je hierbij voelt. Je zult misschien tijd nodig hebben om te bedenken wat je er verder mee wilt doen. Je kan na het gesprek altijd contact opnemen met de preventielijn van Offlimits om te bespreken hoe het is gegaan is of hoe nu verder.